

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Uttalelse med innsigelse til søknad om konsesjon for bygging av Lille Grottåga kraftverk - Beiarn kommune

Fylkesmannen i Nordland viser til oversendelse datert 15.02.11 fra NVE vedlagt søknad fra Småkraft AS om konsesjon for bygging av Lille Grottåga kraftverk i Beiarn kommune.

Kort om prosjektet

Det foreligger søknad om utnyttelse av et fall på 210 meter mellom kote 365 og planlagt kraftstasjon på kote 155. Vannveien er planlagt som nedgravde rør over en lengde på ca. 1950 meter. Inntaksdammen er planlagt bygget med betong, og vil bli ca. 3-4 meter høy. Middelvannføringen i Lille Grottåga er beregnet til 950 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1900 l/s. Installert effekt er 3,3 MW og beregnet produksjon er 8,6 GWh i et midlere år. Utbyggingen vil medføre redusert vannføring på en 2100 meter lang strekning av elva. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 105 l/s i perioden 1. mai- 30. september og 9 l/s i perioden 1.oktober- 30. april. Det vil i stor grad bli benyttet eksisterende veier, men det må bl.a. bygges en vei på ca. 150 meter til inntaksdam.

Innsigelse

Fylkesmannen fremmer med hjemmel i lov av 24.11.00 om vassdrag og grunnvann § 24 tredje ledd, jfr. reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5-4 til 5-6, innsigelse til søknad om konsesjon for utbygging av Lille Grottåga kraftverk. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er at utbyggingen kan gi negative virkninger på geologiske prosesser og naturmangfold i grottesystemet. Fylkesmannen finner ikke at foreliggende søknad tilfredsstiller krav til kunnskap i naturmangfoldloven § 8 på dette punkt. Sekundært vil eventuell utbygging berøre en lokalt til regionalt verdifull bekkekløft.

Begrunnelse

Bekkekløften i Lille Grottåga strekker seg fra Litlegrottåtunga i sør til ovenfor fossen i nord, jfr. vedlegg 1. I forbindelse med bekkekløftprosjektet i regi av DN og NVE ble Lille Grottåga undersøkt i 2008. Avgrensningen av naturtypelokaliteten sammenfaller, med unntak av området oppstrøm planlagt inntak, med Bioregs avgrensning i forbindelse med undersøkelser gjennomført i 2007 for å kartlegge påvirkningene av en eventuell vannkraftutbygging.

Forvitringmateriale dekker den nedre, skogkledde delen av lokaliteten. Bart fjell med stedvis tynt løsmassedekke finnes i øverste del, mens området ved fossen er dekket med skredmateriale. Ovenfor fossen og nedenfor Jordbrua består berggrunnen av glimmergneis, glimmerskifer, metasandstein eller amfibolitt. I resten av lokaliteten dominerer marmor med noe innslag av granitt eller granodioritt i sørlige (nedre) halvdel.

Kalkholdig grunn er oppløselig i vann, og overflatevann vil enten mekanisk eller kjemisk eroderer kalksteinen. Over tid kan dette medføre dannelse av karstgrotter. I følge Beiarn Grotteklubb er grottetyngdepunktet i Beiarn lokalisert til nedre deler av Grottådalen, nærmere bestemt fra lia sør for Kysknes og nordover til Trolia. Lille Grottåga innehar flere grotter og det er, slik vi forstår det, ikke utelukket at det kan finnes spesielle mose- eller lavarter tilknyttet grottene. Dette området har unike karstkvaliteter, og i følge Beiarn Grotteklubb framstår Jordbruhøla som unik da passasjestørrelsen er sammenlignbar med noen av de største hulene i Norge. Terje Solbakk har i forbindelse med sin hovedfagsoppgave ved UiB- Institutt for geovitenskap, kartlagt Stormdalshola og Jordbrugrotta. Øvre Stormdalshola og Jordbrugrotta går etter hvert sammen. I tillegg forekommer det flere grotter som ligger inntil disse. Til sammen danner disse grottene et system med mer enn 1,5 km passasjer. Dette gjør det aktuelle grottesystemet til det 25. lengste systemet i Norge.

Luftfuktigheten i grottene er sannsynligvis høy, da grottesystemet inneholder vann i form av flere bekkeleier (personlige meddelelse Terje Solbakk). Zoologisk sett er naturtypen grotter/huler dårlig kartlagt i Norge, spesielt gjelder dette organismer som lever i bekker og dammer i grottene (Arnekleiv & Dolmen, 1992). Det framkommer ikke tydelig i hvilken grad dette er vurdert i forbindelse med omsøkte utbygging. Vurderingen av grottenes verdi, og tiltakets konsekvenser på grottesystemet, synes å være mangelfull. Vi finner grunn til å påpeke at zoologiske undersøkelser har i flere tilfelle vist at karstgrotter kan inneholde spesialiserte arter. I blant kan det finnes livsformer som gjennom tusener av år har tilpasset seg det spesielle miljøet i grotta og har utviklet særegne tilpasninger til dette helt spesielle miljøet (troglobionter). I tillegg vil arter, som ikke er direkte avhengig av grottene, kunne benytte hulrommene til skul, overvintring etc.

En reduksjon i vannføring på 62 % vil påvirke de geologiske prosessene i grottesystemet, spesielt ettersom elven i Stormdalshola deler seg opp i flere leier. Videre vil grottene etter vår vurdering ha estetiske og geologiske verdier som ikke er tilstrekkelig vurdert i denne sammenheng. Etter Fylkesmannens vurdering mangler det en helhetlig forvaltning og verddivurdering av grottene i Norge. Det er således vanskelig å ta stilling til enkeltsaker.

Hvis en ser bort fra karstgrottenene, vil området potensial for å inneha interessante arter være konsentrert rundt kalkkrevende karplanter, moser og muligens lav og sopp forekommende i skrentene mot elva. De tidligere påviste rødlisteartene (brudespore og hvitkurle) og signalartene tilhører alle dette artssegmentet. Lille Grottåga danner i den nedre delen en middels stor og delvis markert bekkekløft, lite berørt av nyere inngrep.

Langs elva er det registrert kalkkrevende arter, herunder rødsildre, svarttopp, reinrose, snauveronika, fjellfrøstjerne, dvergjamne og dvergsnelle. I følge Oldervik (2007) ble noe usikre individer av både kvitkurle (NT) og brudespore påvist i området. Arten brudespore (*Gymnadenia conopsea*) vurderes som livskraftig (LC) i 2010-rødlista. Dette er en nedgradering i forhold til 2006-rødlista. Potensialet for forekomst av krevende skogsarter vurderes som dårlig. Signalartene skrubbenever, vanlig skållav og kysttornemose er påvist i området. Ellers var det generelt en rik karplanteflora langs bekkestrengen.

Kjernelokalitetene i området Lille Grottåga, nummerert 1 på kartvedlegget, er i forbindelse med bekkekløftprosjektet vurdert som viktig (B-lokalitet). Lokaliteten ble av Bioreg vurdert til å være svært viktig (A-lokalitet). Dette i hovedsak på grunn av den rike karplantefloraen med forekomst av en rødlisteart og potensiale for flere. Også blant mose og lav er det et potensial for interessante arter. Det framgår av Bioregs rapport at fukt- og

næringskrevende mosearter ble funnet på de kalkrike bergveggene og på fuktige overrislede bergflater. I forbindelse med bekkekløftprosjektet ble den aktuelle naturtypen vurdert som lokalt til regionalt verdifull. Eventuell utbygging, med dertil tilhørende reduksjon av vannføringen, vil sannsynligvis endre fuktighetsforholdene i naturtypen og dermed utgjøre en trussel for mangfoldet.

Naturmangfoldlovens (nml) skal sikre at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, jfr. § 1. Fylkesmannen viser også til [Stortingsmelding nr. 26 \(2006-2007\)](#) om regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand hvor det er uttalt at *"naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig sikres i levedyktige bestander, og slik at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes og gjør det mulig å sikre det biologiske mangfoldet fortsatte utviklingsmuligheter"*.

Med bakgrunn i det ovennevnte er det derfor grunn til å stille spørsmål om kunnskapsgrunnlaget for behandling av søknaden er tilstrekkelig. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jfr. naturmangfoldloven (nml) § 8. I forliggende tilfelle synes det å være tvil om konsekvensene for miljøet i grottesystemet. Føre-var-prinsippet i nml § 9 er en retningslinje for hvordan myndighetene skal håndtere slik tvil. Føre-var-prinsippet vil dermed komme til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap. Ettersom det er knyttet stor usikkerhet til grottenes verdi og tiltakets konsekvenser på disse, bør prinsippet i nml § 9 anvendes.

Oppfølging av innsigelsen

Dersom innsigelsen ikke kan imøtekommes, vil konsesjonsmyndigheten likevel kunne gi konsesjon. Innsigelsen vil da ha den virkning at konsesjonsvedtaket ikke blir endelig, og må følges opp av Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

Generell merknad til småkraftverksutbygginger i Nordland

Vi ser at det i Nordland løpende kommer inn søknader om småkraftverksutbygginger. Disse småkraftverkene vil, dersom det innvilges konsesjon, sakte men sikkert redusere og fragmenterer en stor del av det vi har igjen av inngrepsfrie naturområder i Nordland. For å unngå en utbygging av små vannkraftverk der "først til mølla" i stor grad har vært gjeldende praksis, arbeides det nå med å få på plass fylkesvise planer for småkraftverk. Nordland fylkeskommune har igangsatt arbeidet med en plan som skal ligge til grunn for vurderingen av konfliktgrunnlaget, og dermed danne et bedre grunnlag for å foreta en prioritering av prosjekter ut fra miljøhensyn og lønnsomhet. Vi mener at behandlingen av alle småkraftprosjekter, og spesielt de med stort konfliktpotensial, bør utsettes til denne planen foreligger. Forvaltningsmyndighetene vil da kunne vurdere konfliktgrunnlaget gjennom en "samlet plan", noe som dermed vil gi bedre mulighet til å prioritere de minst miljøskadelige og samtidig mest lønnsomme prosjektene.

Med hilsen

Roar Høgsæt (e.f.)
fylkesmiljøvernssjef

Tore Vatne
seksjonsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Nordland fylkeskommune

Reindriftsforvaltningen Nordland

Direktoratet for naturforvaltning

Beiarn kommune

Naturvernforbundet i Salten

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland

Vedlegg 1. Avgrensning av bekkeløft i Lille Grottåga